

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

 Д.М. Кононенко

« » / / 20 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Тваринництво і бджільництво”

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 20 „Аграрні науки та продовольство”

Спеціальність: 201 „Агрономія”

Освітня програма: „Агрономія”

Факультет: агрономії

Умань – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Тваринництво і бджільництво" для здобувачів вищої освіти спеціальності 201 „Агрономія” освітньої програми „Агрономія”. – Умань: Уманський НУС, 2021. 12 с.

Розробник: Гурський І.М., доцент кафедри, канд. с.-г. наук, доцент
 І. М. Гурський

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від " 02 " _____ 20 21 року № 1 .

Т.в.о. завідувача кафедри екології та БЖД  (О.В. Василенко)

" 02 " _____ 20 21 року.

Схвалено науково-методичною комісією факультету агрономії

Протокол від " 11 " _____ 20 21 року № 1 .

Голова 

" 11 " _____ 20 21 року

© Уманський НУС, 2021 рік

© Гурський І.М., 2021 рік

**1. Опис навчальної дисципліни
«Тваринництво і бджільництво»**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	<i>Галузь знань</i> 20 «Аграрні науки та продовольство»	<i>Обов'язкова</i>	
Модулів – 2	<i>Спеціальність</i> 201 „Агрономія”	Рік підготовки:	
Змістових модулів –4		1-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 2,5		2-й	3-й
	<i>Освітній рівень</i> перший (бакалаврський) <i>Освітній програма</i> „Агрономія”	Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
	54 год.	80 год.	
	Вид контролю – залік		

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – навчити студентів оцінювати продуктивні якості сільськогосподарських тварин, визначати потребу в кормах, оперувати показниками відтворення стада, обґрунтуванню доцільності використання заходів, спрямованих на збільшення виробництва та підвищення якості продукції тваринництва, зниження її собівартості. Навчити обґрунтуванню доцільності розведення та використання медоносних бджіл для запилення ентомофільних сільськогосподарських культур і одержання цінних продуктів бджолої сім'ї, а також створення і збереження умов, необхідних для існування та розмноження бджіл у природному середовищі й утримання їх на пасіках. Поєднати вивчення курсу з іншими дисциплінами, такими як рослинництво, плідництво, овочівництво та інші.

Завдання – проведення контрольних вимірювань продуктивних показників, проведення оцінки якості продукції, оцінки кормів та визначення виходу поживних речовин з урожаю 1 га, обліку кормів, розрахунків добових даванок для різних видів тварин та аналізу раціонів. Здобути знання необхідні майбутнім фахівцям для опрацювання заходів, спрямованих на підвищення урожайності сільськогосподарських культур, якості насіння та плодів.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати біологічні особливості сільськогосподарських тварин; методи оцінювання поживності кормів, їх класифікацію та характеристику; технологію виробництва тваринницької продукції; історію, еволюцію і поширення бджіл; пристосування їх до кліматичних умов і навколишнього середовища; роль медоносних бджіл і інших комах-запилювачів у біоценозі та підвищенні урожайності і якості насіння та плодів; сучасний стан та перспективи розвитку бджільництва в Україні; продукти бджільництва, їх роль у харчуванні людей; види бджіл та поширення їх в Україні; біологічні особливості бджолої сім'ї; розмноження бджолиних особин та сімей; породи бджіл, як доглядати за бджолами протягом активного періоду; все про зимівлю бджіл; досконало знати кормову базу бджіл та особливості сільськогосподарських культур.

уміти визначати показники продуктивності тварин; використовувати основні дані відтворення стада для виробничого планування; користуватися матеріалами зоотехнічного та технічного обліку для економічного аналізу галузі тваринництва. Дати оцінку стану бджолиних сімей у різні періоди сезону та в різних вуликах; визначити наявність кормових запасів, силу сім'ї, необхідність розширення та скорочення гнізда; визначити вік щільників і якість штучної вощини; визначити кормовий баланс різних зон України і в районі розташування пасіки; складати план бджолозапилення; розробляти заходи по підвищенню продуктивності пасіки.

Компетентності:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов..

Загальні компетентності:

– знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності:

– здатність розв’язувати широке коло проблем та задач в процесі вирощування сільськогосподарських культур, шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

Програмні результати навчання:

– аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна і спеціальна зоотехнія

Змістовий модуль 1. Основи анатомії і біології сільськогосподарських тварин

Тема 1. Основи анатомії і біології сільськогосподарських тварин

Змістовий модуль 2. Основи годівлі сільськогосподарських тварин

Тема 1. Основи годівлі сільськогосподарських тварин

Тема 2. Корми, їх класифікація і загальна характеристика

Змістовий модуль 3. Технологія відтворення, породи сільськогосподарських тварин та технологія виробництва продукції тваринництва

Тема 1. Технологія виробництва продукції скотарства і свинарства

Тема 2. Технологія виробництва яловичини

Тема 3. Технологія виробництва продукції птахівництва

Модуль 2. Бджільництво

Змістовий модуль 4. Утримання та розведення бджіл. Пасічне обладнання, виробництво продукції бджільництва

Тема 1. Кормова база та запилення с.-г. культур

Тема 2. Вулики, основний пасічний інвентар, споруди

Тема 3. Технологія виробництва продукції бджільництва

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Загальна і спеціальна зоотехнія												
Змістовий модуль 1. Основи анатомії і біології сільськогосподарських тварин												
Тема 1. Основи анатомії і біології сільськогосподарських тварин	10	–	4	–	–	6	10	–	–	–	–	10

Разом за змістовим модулем 1	10	–	4	–	–	6	10	–	–	–	–	10
Змістовий модуль 2. Основи годівлі сільськогосподарських тварин												
Тема 1. Основи годівлі с.-г. тварин	10	2	2	–	–	6	8		2	–	–	6
Тема 2. Корми, їх класифікація і загальна характеристика	10	2	2	–	–	6	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 2	20	4	4	–	–	12	18	–	2	–	–	16
Змістовий модуль 3. Технологія відтворення, породи сільськогосподарських тварин та технологія виробництва продукції тваринництва												
Тема 1. Технологія виробництва продукції скотарства і свинарства	10	2	2	–	–	6	10	2	2	–	–	6
Тема 2. Технологія виробництва яловичини	10	2	2	–	–	6	10	–	–	–	–	10
Тема 3. Технологія виробництва продукції птахівництва	10	2	2	–	–	6	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 3	30	6	6	–	–	18	30	2	2	–	–	26
Усього годин за модуль	60	10	14	–	–	36	58	2	4	–	–	48
Модуль 2. Бджільництво												
Змістовий модуль 4. Утримання та розведення бджіл. Пасічне обладнання, виробництво продукції бджільництва												
Тема 1. Кормова база та запилення с.-г. культур	10	2	2	–	–	6	10	–	–	–	–	10
Тема 2. Вулики, основний пасічний інвентар, споруди	10	2	2	–	–	6	12	–	–	–	–	12
Тема 3. Технологія виробництва продукції бджільництва	10	2	2	–	–	6	14	2	2	–	–	10
Разом за змістовим модулем 4	30	8	8	–	–	18	36	2	2	–	–	32
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин за модуль	30	8	8	–	–	18	36	2	2	–	–	32
Усього годин	90	18	28	–	–	54	90	4	6	–	–	80

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Модуль 1. Загальна і спеціальна зоотехнія			
Змістовий модуль 1. Основи анатомії і біології сільськогосподарських тварин			
1	Основи анатомії і фізіології сільськогосподарських тварин	2	–
2	Загальні відомості про будову і функції окремих органів і систем тваринного організму	2	–
Змістовий модуль 2. Основи годівлі сільськогосподарських тварин			
3	Хімічний склад кормів. Поживність кормів.	2	–
4	Оцінка і облік кормів	2	2
Змістовий модуль 3. Технологія відтворення, породи сільськогосподарських тварин та технологія виробництва продукції тваринництва			
5	Облік молочної і м'ясної продуктивності	2	2
6	Годівля сухостійних та дійних корів.	2	–
7	Годівля птиці	2	–
Модуль 2. Бджільництво			
Змістовий модуль 4. Утримання та розведення бджіл. Пасічне обладнання, виробництво продукції бджільництва			
8	Медоносні рослини полів, лісів, луків	2	–
9	Весняно-літнє утримання бджолосімей. Осінньо-зимове утримання бджолосімей	2	2
10	Складання кормового балансу пасіки	2	–
Разом		20	6

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Модуль 1. Загальна і спеціальна зоотехнія			
Змістовий модуль 1. Основи анатомії і біології сільськогосподарських тварин			
1	Основи анатомії і фізіології сільськогосподарських тварин. Загальні відомості про будову і функції окремих органів і систем тваринного організму	2	4
2	Основи біології сільськогосподарських тварин. Методи розведення, їх біологічна суть і господарське значення Виробничий і племінний облік у тваринництві. Поняття про конституцію і екстер'єр. Класифікація типів конституції. Оцінка екстер'єру тварин. Зв'язок конституції та екстер'єру з продуктивністю тварин	4	6
Змістовий модуль 2. Основи годівлі сільськогосподарських тварин			
3	Основи годівлі сільськогосподарських тварин. Характеристика кормів: грубих, концентрованих, залишків технічного виробництва, коренебульбоплодів, тваринного походження, синтетичних препаратів, біологічно активних речовин, білково-вітамінно-мінеральних добавок і преміксів	12	16
Змістовий модуль 3. Технологія відтворення, породи сільськогосподарських тварин та технологія виробництва продукції тваринництва			
6	Породи сільськогосподарських тварин (ВРХ: молочні, комбіновані, м'ясні – голштинська, чорно-ряба, червона степова, українська червоно-ряба, симентальська, українська м'ясна; свиней – велика біла, українська степова біла, миргородська, полтавська м'ясна, ландрас, дюрк та овець – асканійська, прекос, цигайська, каракульська, гірсько-карпатська, романівська)	6	6
7	Технологія виробництва продуктів скотарства і свинарства. Біологічні основи технології виробництва молока з урахуванням фізіологічного стану тварин (фаза сухостою, отелення, роздоювання та осіменіння) і забезпечення молочної худоби умовами годівлі та утримання. Санітарно-гігієнічні умови одержання високоякісного молока та його контроль. Первинна обробка (очищення, охолодження і зберігання)	6	10

	молока. Пастеризація, її види та мета проведення. Значення свинарства, стан і тенденції його подальшого розвитку, господарсько-біологічні особливості свиней, відгодівля свиней: м'ясна, до жирних кондицій		
9	Технологія виробництва продукції птахівництва. Біологічні особливості птиці. Техніка відтворення, структура стада птиці, інкубація яєць. Конституція і екстер'єр птиці. Яйцева, м'ясна продуктивність птиці. Облік та методи оцінки. Годівля і утримання дорослої птиці. Вирощування і годівля молодняка птиці	6	10
Модуль 2. Бджільництво			
Змістовий модуль 4. Утримання та розведення бджіл. Пасічне обладнання, виробництво продукції бджільництва			
10	Кормова база та запилення с/г культур	6	10
11	Вулики, основний пасічний інвентар, споруди	6	12
12	Технологія виробництва продукції бджільництва	6	10
Разом		54	80

7. Методи навчання

Навчання здійснюється за кредитно-модульною системою організації навчального процесу.

Відповідно до положення вищої школи і навчальних планів підготовки студентів, основними формами навчання дисципліни є читання лекцій, проведення практичних занять, самостійна та наукова робота студентів.

В рамках вивчення дисципліни передбачено проведення:

– лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу;

– практичні заняття. На практичних заняттях планується засвоєння практичних навиків по вивченню впливу господарської діяльності людини на навколишнє середовище. Також, за необхідності, здійснюється тестування всіх студентів групи за відповідною темою. В кінці заняття викладач підсумовує виконану роботу і дає завдання для підготовки до наступного практичного заняття;

– самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання. Вона полягає в опрацюванні матеріалів лекцій, а також в підготовці до виконання та захисту робіт під час практичних занять та підсумкового контролю з модулів.

Крім того, передбачені методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, такі, як методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни (ділова гра, мозковий штурм).

Передбачено консультації (групові, індивідуальні, дистанційні) здобувачів викладачами на кафедрі в позаурочний час.

Наукова робота студентів здійснюється у роботі гуртків, підготовці та виступах на наукових студентських конференціях, написанні статей у збірник наукових праць університету.

8. Методи контролю

Поточний контроль застосовується для перевірки знань студентів на семінарських заняттях. Поточний (модульний) контроль може проводитись у формі тестів, відповідей на теоретичні питання або розв'язання практичних завдань під час проведення контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, розв'язання виробничих ситуацій (кейсів) тощо

Модульний контроль застосовується по закінченні відповідного модуля шляхом письмових самостійних робіт.

Тестовий контроль здійснюється з метою: перевірки знань, виявлення вмінь виконати певні дії на основі здобутих знань, виявлення вмінь самостійно здійснити критичний аналіз вивченого матеріалу, визначення вмінь студентів творчо використовувати здобуті знання під час розв'язання нестандартних завдань.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Модуль № 1						Модуль № 2			
ЗМ 1	ЗМ 2		ЗМ 3			ЗМ 4			100
Т 1	Т 1	Т 2	Т 1	Т 2	Т 3	Т 1	Т 2	Т 3	
10,0	10,0	12,0	12,0	12,0	12,0	10,0	10,0	12,0	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	

82–89	B	добре	зараховано
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Гурський І.М. Робочий зошит з методичними рекомендаціями до вивчення дисципліни «Тваринництво з основами бджільництва» та для виконання практичних завдань і самостійної роботи студентами факультету агрономії. Умань, 2020. 64 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Бусенко О. Т., Столюк В. Д., Могильний О. Й. Технологія виробництва продукції тваринництва. К.: Вища освіта, 2005. 496 с.
2. Лановська М. Г., Черненко Р. М., Шатковська Г. Г.. Тваринництво. К.: Вища школа, 1998. 336 с.
3. Тваринництво. Поради для фермерів / за ред. М. Г. Лановської. [2-ге вид.]. К.: Вища школа, 2001. 167 с.
4. Арзуманян Е. А., Бегучев А. П., Георгиевский В. И. Животноводство. М.: Агропромиздат, 1991. 512 с.
5. Кулик М. Ф., Засуха Т. В., Юрченко В. К. Основи технологій виробництва продукції тваринництва. К.: Сільгоспосвіта, 1994. 432 с.

Допоміжна

1. Богданов Г. О. Довідник по годівлі сільськогосподарських тварин. К.: Урожай, 1986. 488 с.
2. Практикум по животноводству / [Александров В. А., Верниченко А. Ф., Шевелёв Н. С. и др.]; под ред. В. А. Александрова. М.: Колос, 1984. 256 с.
3. Дубін О. М., Головатюк А. А., Черненко Р. М. Норми годівлі та поживність кормів для різних видів сільсько-господарських тварин: Довідкові матеріали для вивчення дисципліни “Технології виробництва продукції тваринництва”. Умань, 2010. 46 с.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://milkua.info>
2. <http://pigua.info>
3. www.alltech.com/ukraine

4. e-mail: info@efpit.com.ua
5. <http://www.efpit.com.ua>
6. e-mail: info@agroexpo.com.ua
7. www.agrosoyuz.ua
8. e-mail: dat@agro.dp.ua
9. www.milkua.info
10. www.bigdutchman.de
11. <http://pasika.if.ua>